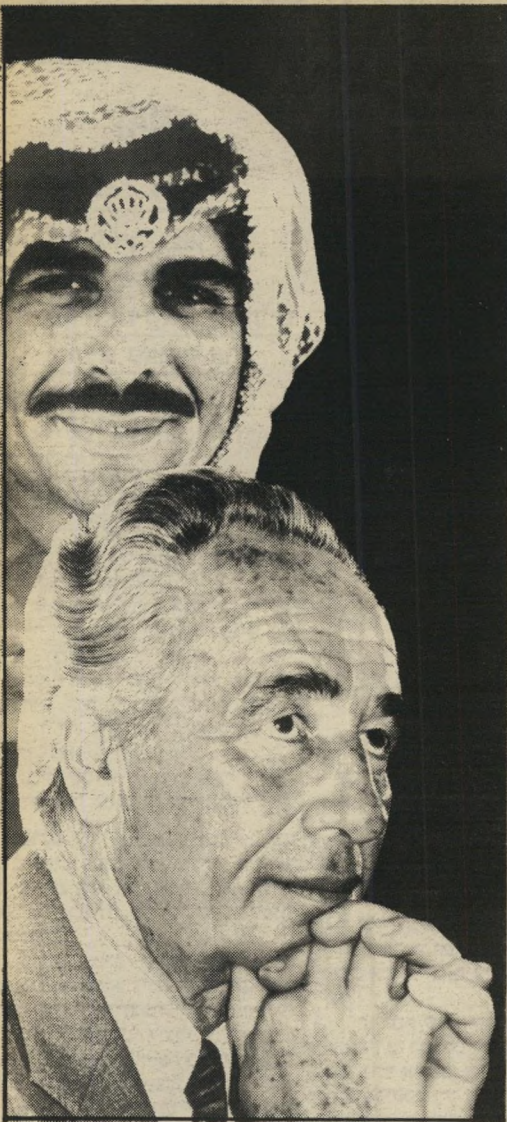

חוסין, פרס: זה לא אוקאזין

במוסדות ובעיריות, לא יביאו לו את אהבת העם הפלסטיני, השואף לעצמאות לאומית. לכן הפסיק. המימשל הישראלי, לעומת זאת, חרור בכוח לערבים. הוא בטוח שהפסקת תשלום המשכורות תכניע את הפלסטינים, ותביא אותם לכך שיתחננו לפני המלך לחזור אל "האופציה". ואם זה לא יעזור, כי אז תעזור שלילת הדרכונים הישראניים. אם הפלסטינים לא יוכלו לטייל בעולם, הם בוודאי ייכנעו וירימו קול זעקה באוזני המלך. ואפשר רק לתמונה: האם לא ילמדו המושלים והפרשנים לעולם? האם הבוז לערבים מעביר אותם על דעתם?

זוהי תישעה חודשים מוכיח העם הפלסטיני בגדה וברצועה שהוא מוכן לסבול את הכל — מאות הרוגים, אלפי פצועים, פיצוץ בתים, מעצרים, גירושים, ירידה דראסטית של רמת-החיים, שבת, עוצר — כדי להשיג סוף-סוף כבוד אנושי ולאומי. והנה באים אלה וטוענים שהפלסטינים ייכנעו מפני שכמה מהם לא יוכלו לטייל בעולם, וכמה מהם לא יקבלו משכורת עבור בטלה.

זוהי שטות גמורה. את תנופת האינתיפאדה אי-אפשר להפסיק. אם אי-אפשר יהיה לנסוע — לא יסעו. אם הבנים לא יוכלו לחזור במשך שנה-שנתיים — לא יחזרו. אם יצטרכו להקד את החגורה שוב (פשוטו כמשמעו) — יחדקו. כאשר הילדים נהרגים ברחוב — האם זה קובע?

המלך יודע זאת. מוטב שהמושלים ילמדו.

● ממשלה בגולה — עכשיו?

אומרים: נוצר חלל ריק. מישור צריך למלא אותו. גם זו שטות. אין חלל ריק. הוא התמלא מזמן על-ידי אש"ף.

כשטחים הכבושים קיימת זה-כבר מדינה פלסטינית. זוהי מדינה כבושה, אבל היא קיימת. ולמדינה זו יש ממשלה — אש"ף, שבו מאגדות כל המפלגות הפלסטיניות. מבחינת אש"ף, זוהי הורמנות נוחה לכונן את עצמו גם רישמית כממשלה זמנית.

האם יעשה זאת?

רבים מן המעוניינים בפיתרון שלום יעצו לאש"ף מזמן לעשות צעד זה. אנוור אל-סאדאת הציע זאת. ממשלת אלג'יריה הציעה זאת (ועל סמך ניסיון מילחמת-השיחור האלג'ירית). (גם אני הרשתי לעצמי להציע זאת לערפאת באחת משיחותינו.) מדוע זה לא קם עד עכשיו?

יש בעיות.

ראשית: היכן תשב הממשלה? האפשרויות מוגבלות. אם תשב בבגדאד, לא תוכל לפעול נגד אינטרסים עיראקיים ולהתיידי עם אויבי בגדאד (ומשק, למשל). ממשלת-תוניסיה, הכפופה לגמרי לאמריקאים, תתקשה להתיר הקמת ממשלה פלסטינית בשיטתה. שנית: ברית-המועצות מתנגדת עקרונית להקמת ממשלות בגולה, מפני שהיא חוששת מפני כינון ממשלה-בגולה של אס"ף (המשך בעמוד 10)

מחר) יש ויישאר גבול עם ירדן. ולא סתם גבול אלא גבול שחוצץ בין פלסטין ובין העולם הערבי כולו. בצורה זו או אחרת, תצטרך פלסטין לכונן יחסים מיוחדים עם ירדן, ולהיפך.

גם לישראל יש גבול משותף עם ירדן — גבול-הערבה בדרום, והקטע מדרום לכינרת בצפון. אין זה גבול בעייתי, אך הוא מחייב יחסים בין המדינות.

בתוקף הגיאוגרפיה וההיסטוריה, ימשיך המלך למלא תפקיד במפת-הסיכסוך. אך מי שמסתמך על עובדה זו כדי להוכיח ש"האופציה הישראלית" חיה וקיימת, אומר שטות.

"האופציה הישראלית" פירושה כי השותף העיקרי שלנו לפיתרון הבעיה הפלסטינית (או קביעת עתיד השטחים הכבושים, או הש"ל) — בגבול המזרחי — הוא ירדן.

טענה זו מתה רישמית. המלך עצמו הודיע כי השותף היחיד לכל הפיתרונות האלה הוא מעתה אש"ף.

אין זה מן הנמנע שהמלך ימלא תפקיד כלשהו בתהליך המדיני; שהוא יהיה מתווך או באיכוך או שותף בשלב זה או אחר. אך הוא קבע כי גם אם הוא יפעל אך ורק על-פי בקשת אש"ף, ותוך תיאום עימו.

משמע: זאת לא. "אופציה ירדנית". זאת תהיה "אופציה פלסטינית".

האופציה הפלסטינית היא עכשיו האופציה היחידה שישנה — עם המלך ובלעדיו.

● אך לא כתובת אחת

אין שמוין של ספק שהמהלך ההיסטורי הזה הוא תוצאה ישירה של האינתיפאדה. המלך עצמו קבע זאת.

מבחינה זו צדק הכרוז של הנהגת המחתרת הפלסטינית, שקבע השבוע כי נאום המלך הוא ניצחון בכיר של ההתקוממות.

ההתקוממות הוכיחה בעליל כי למלך חוסין אין קורטוב של תמיכה בגדה וברצועה. הוא לא יכול היה לקרוא להפגנה או למנוע הפגנה. בעוד שעשרות נהרגו באש חיילי צה"ל בשעה שהניפו דגלים פלסטיניים, לא ניסה איש להניף אי-פעם דגל ירדני. בעוד שסיסמות אש"ף צויירו על כל קיר, ודיוקני ערפאת הוצגו בכל הפגנה, לא צויירה בכל חודשי ההתקוממות אף כתובת אחת בזכות ירדן, ואיש לא העלה על דעתו לשאת תמונה של חוסין.

"תומכי ירדן" המפורסמים קיימים רק בדמיונם של מושלים צבאיים וכתבי הטלוויזיה הישראלית. התומך הבולט של המלך ברצועה, רשאר אלי-שווא, נשאר בלי אף אוהד אחר, כשגם בני משפחתו מסתייגים ממנו פומבית.

ומניין יבואו התומכים? בזכות מה? בזכות "ספטמבר השחור"? בזכות הויתורנות מימי השילטון הירדני?

המלך עצמו הביע את דעתו על "תומכיו" כאשר הפסיק השבוע את משכורותיהם של אלפי אנשים, ביניהם טפילים המקבלים ממנו שכר מזה 21 שנה בלבד עבורה. בכך הפך את כולם לשונאים. אילו העריך אותם ואת "תמיכתם", בוודאי לא היה עושה זאת. למלך לא נותר אף אוהד חשוב אחד ממערב לירדן. הוא יודע זאת, והוא הסיק את המסקנה הסבירה. בניגוד לישראל, הוא מסוגל להסיק מסקנות.

● לקנות עם בכסף

בניגוד לישראל, גם אין המלך בן לערבים. ישראל מאמינה כי אפשר לקנות עם שלם בכסף. המלך יודע שאי-אפשר. הוא כבר ניסה.

המלך הבין כי תשלום משכורות לרכבות, והשקעת מיליונים

תחזיר את הגדה לאש"ף, לא לו. הוא ויתר גם על הקונפדרציה. קודם כל צריכה לקום המדינה הפלסטינית, ורק אחר-כך אפשר לדרוש על טיב יחסיה עם ירדן.

אין זו טאקטיקה ואין זו אסטרטגיה. זהו שינוי יסודי של מפת הממלכה הישראלית, מהותה ודרכה.

● חוק הכלים השלובים

מדוע הוא עשה זאת? מהו החישוב הקר שהוביל לכך? המלך עשה מה שעשה מפני שבטעניו זוהי הדרך הטובה ביותר לשמור על קיום ממלכתו וישראל.

ואולי, כמו שקורה לעיתים קרובות בפוליטיקה, נכון יותר לאמור: מבין כל הרוצות, הוא בחר ברעה הקטנה ביותר.

כל עוד נשמרה הסיקציה של ירדן משני-עבריה הירדן, פעל בין שתי הגדות חוקי-הכלים השלובים.

כל מה שקרה בצד אחד של הירדן, השפיע על המתרחש בעבר השני.

אין ספק שהמלך חושש שמא האינתיפאדה הגדולה של העם הפלסטיני, שהפכה תהליך בלתי-הפך בגדה המערבית, תשתפך אל תוך הגדה המזרחית. שם יושבים מיליון וחצי פלסטינים, חלקם פליטים, רובם מבוססים. האינתיפאדה עלולה להתסיסם.

לכך נוסף החשש שמא תקדם ישראל את התהליך הזה. הרי בורים על כך ש"ירדן היא המדינה הפלסטינית" מובילים בכיוון זה. האיום של אריאל שרון שישראל תעזור לאש"ף לכונן בעבר-הירדן את המדינה הפלסטינית, בהנהגת יאסר ערפאת, הראיג אותו מאוד.

(היה לי חלק שולי בכך. בפגישתי עם ערפאת בכירות סיפרתי לו על הצעות שרון. ערפאת סיפר עליך לחוסין. עיתון כווייתי דיווח על כך. חוסין התייחס לרברים ברצינות רבה.)

חוסין חושש שקיום הקשר הפורמלי בין הגדות יסכן אותו בהכרח בכל התפתחות של הסיכסוך הישראלי-פלסטיני. הדבר עלול לשמש עילה לפלישה ישראלית לירדן, או לגירוש מאות אלפי פלסטינים מן הגדה המערבית לגדה המזרחית. הרי הם אזרחים ירדניים.

כאשר נתקל אלכסנדר מוקדון בפולונטר שלא ניתן להתייר ("הקשר הגורדי"), שלף את חרבו וחתך את הקשר. כך עשה המלך. במכה אחת ניתק את הקשר.

● שכנות חדשות

מה יהיה מעמדה של ירדן עכשיו? מעתה והלאה, ירדן היא מדינה המשתרעת מנהר הירדן עד גבול עיראק, מגבול סוריה ועד גבול סעודיה. פלסטין הכבושה נוספה עתה אל רשימת שכניה, לצד סוריה, ישראל, עיראק וסעודיה.

(כשחזרתי מביקורי הקצר בעמאן ריווחתי כאן על שיחה שהיתה לי עם אישיות ירדנית בכירה, שהסבירה לי את סודי-הקיום של ירדן: לאזן בין המגמות הסותרות של שכנותיה, לתמוך בין מיש-טריהן, לא לריב אף עם אחת מהן יותר מדי, למזג את כל ההש-פעות בתוך שיטתה.)

מעתה תתמוך ירדן בין ישראל ואש"ף, בין אש"ף וסוריה, בין ישראל ועיראק, בשם שתימרה בין סור-יה וסעודיה ובין סוריה ועיראק.

● אופציה פלסטינית

האם פירוש הדבר שירדן יצאה מן המאבק הישראלי-פלסטיני? טיני? בוודאי שלא.

הגיאוגרפיה לא השתנתה. לפלסטין (הכבושה כיום), העצמאית

הוא מוכרח לנשוק!"